

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lukutaidon edistäminen on yhteistyötä

Sivistyshallinnon johtajat ja asiantuntijat
-verkoston kokous 22.5.2024

Lotta-Sofia La Rosa
FT, erityisasiantuntija ja ohjelmavastaava
Lukutaito-ohjelma
Opetushallitus

Lukutaito-ohjelman kokoonpano

Lukutaito-ohjelman tiimi:

- **Lotta-Sofia La Rosa** (erityisasiantuntija, ohjelmavastaava)
- **Belinda Kardén** (erityisasiantuntija, ruotsinkielinen toteutus)
- **Riikka Kaukinen** (asiantuntija, viestintä)
- **Niina Mähönen** (asiantuntija, Lukeva varhaiskasvatus)

Lukutaito-ohjelman työtä tukevat asiantuntijat:

- **Minna Harmanen** (opetusneuvos)
- **Jolin Slotte** (opetusneuvos)
- **Elisa Helin** (opetusneuvos)
- **Päivi Leppänen** (opetusneuvos)

Lukutaito-ohjelman tausta

- Kansallinen lukutaitofoorumi 2017–2018
 - lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisharrastuksen kehittämisen suuntaviivat
- Lukuliike 2019–2022
 - Kansallinen lukutaitostrategia 2030 (2021)
- Lukutaito-ohjelma 2023–
 - lukutaitostrategian toimeenpano Opetushallituksessa, valtionavustuksilla tuetuissa hankkeissa, laajassa yhteistyössä lukutaitotoimijoiden kanssa

Lukuliikkeestä Lukutaito-ohjelmaan

KANSALLINEN LUKUTAITOSTRATEGIA 2030

KANSALLINEN LUKUTAITO-OHJELMA 2030

LUKEVA KUNTA (2022-)

LUKEVA KOULU (2022-)

LUKEVA VARHAISKASVATUS (2024-)

Kansallinen lukutaitostrategia 2030

VISIO

Suomi maailman
monilukutaitoisin maa 2030

MISSIO

Lukeva elämäntapa
tasa-arvon, sivistyksen
ja hyvinvoinnin perusta

Sivistys

Yhdenvertaisuus
ja tasa-arvo

Hyvinvointi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kansallisen lukutaitostrategian 2030 suuntaviivat

I Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita

- lukutaitotyön tärkein perusta ja pohja luodaan varhaiskasvatuksessa, eri kouluasteilla ja kirjastoissa
- koko kouluyhteisön osallistaminen lukutaitotyöhön ja rakenteiden luominen koulun, kodin ja kirjaston väliseen yhteistyöhön

II Vahvistetaan monilukutaito-osaamista

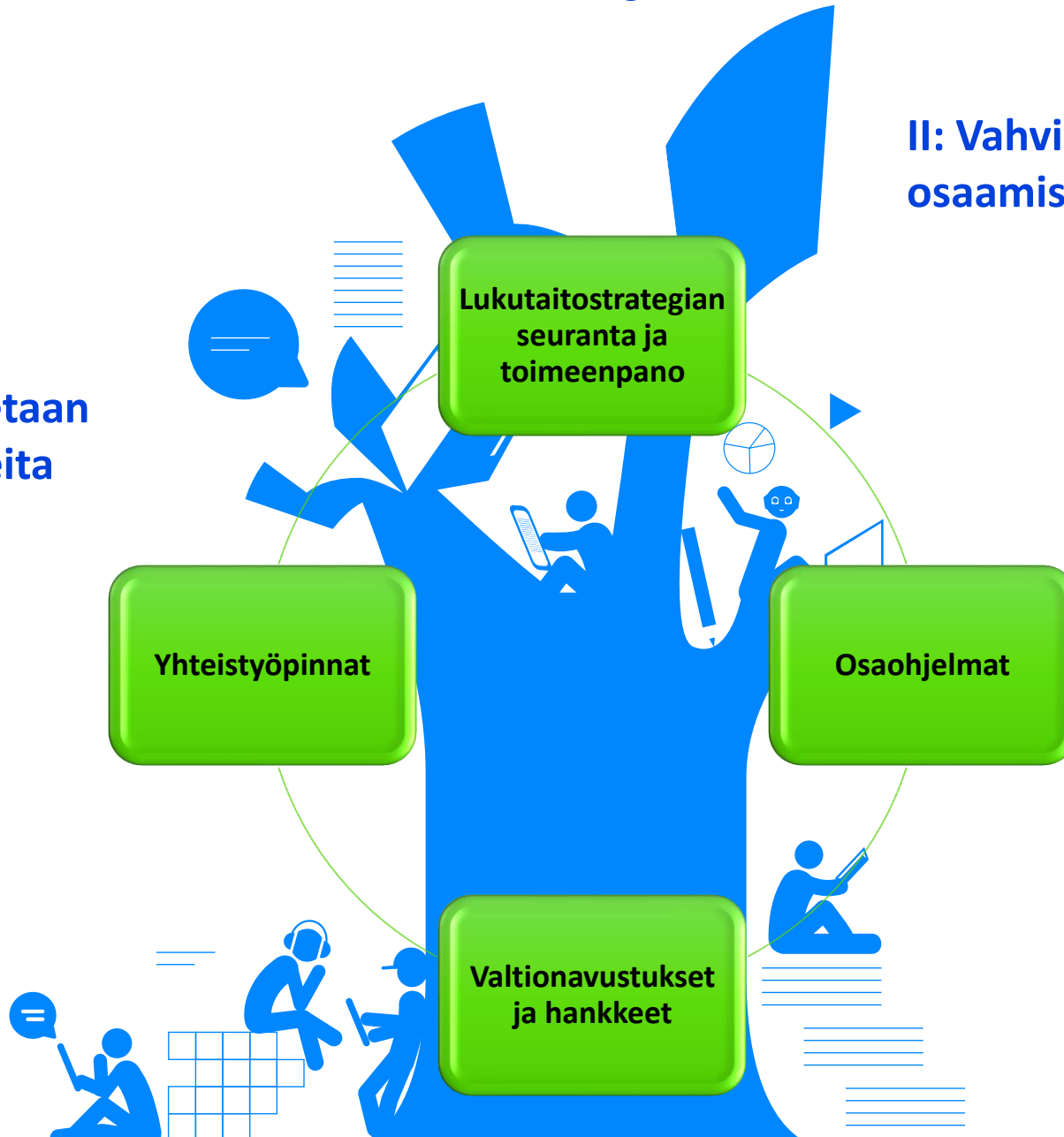
- ammattilaisten monilukutaito-osaaminen mahdollistaa lasten ja nuorten monilukutaidon kehittymisen, opetuksen laadun ja oppimisen tuen varmistamisen

III Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukemista

- lukemisesta innostuminen on keskeistä jatkuvassa oppimisessa ja lukutaidon monipuolistamisessa
- lukemaan innostaminen on lukemaan kannustamista, lukemisen tukemista ja mahdollistamista.

Miltä näyttää Lukutaito-ohjelma vuonna 2024?

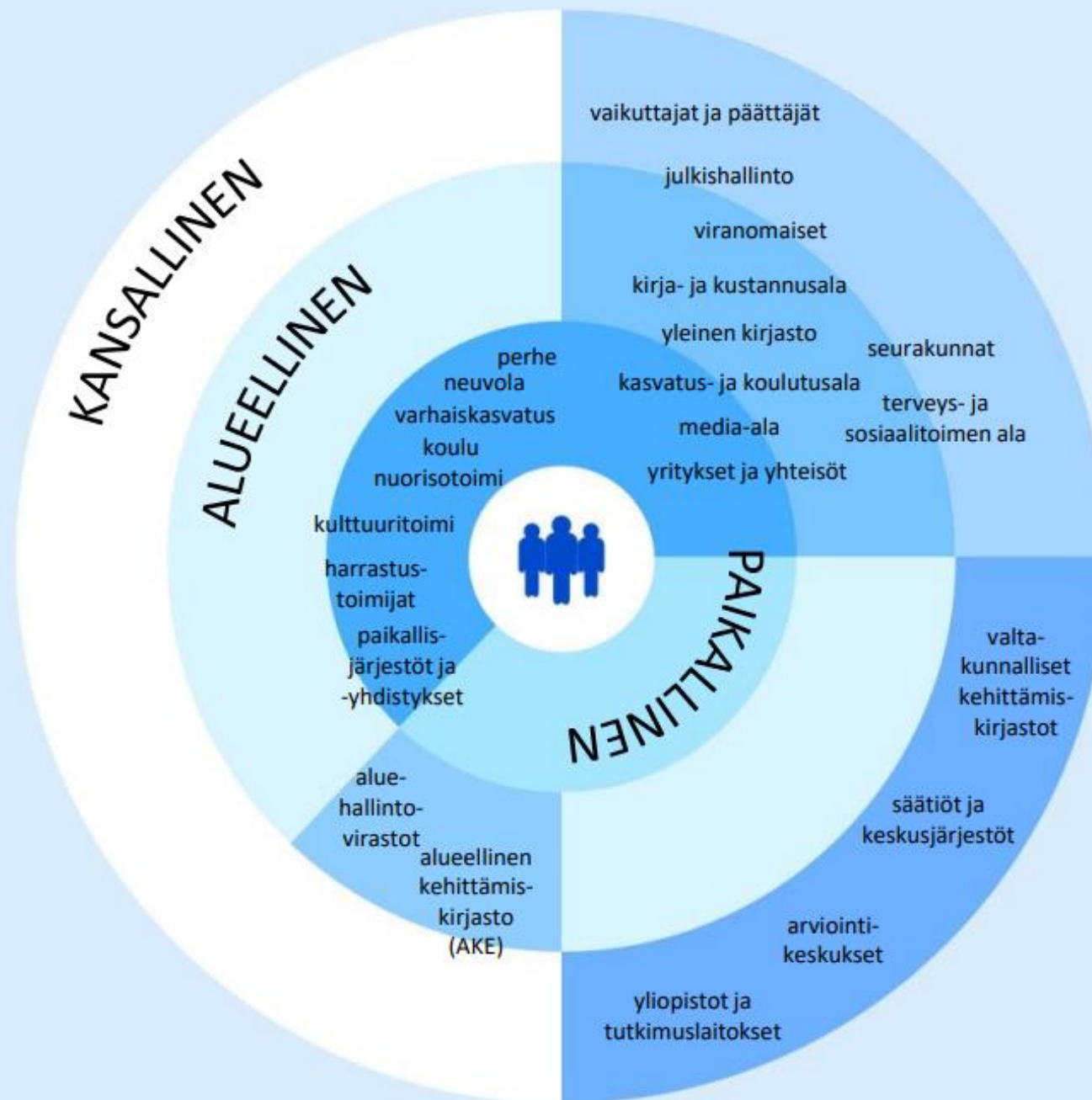
I: Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita

II: Vahvistetaan monilukutaito-osaamista

III: Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa

Lukutaito on koko yhteiskunnan asia

Vahvojen rakenteiden merkitys lukijaksi kasvamisessa

- lukutaidon ja lukemiseen liittyvien asenteiden erot eri sosioekonomisista taustoista tulevilla koululaisilla ovat Suomessa kasvaneet
- koululla merkittävä rooli erityisesti niiden lasten kohdalla, joiden kotona luetaan vähän, lukemista ei arvosteta, ei ole lukemiseen kannustavaa kulttuuria tai luettavaa materiaalia
 - vahvistaa lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta
- lukemisen vakiintuminen osaksi lasten ja nuorten arkea vaatii yhteisöllistä tukea päiväkodilta, koululta, kirjastolta, kavereilta ja vanhemmilta sekä harrastustoiminnasta
- lukeminen vaatii keskittymistä, aikaa, kiinnostavia ja lukijalle sopivan taseisia tekstejä, mukavaa lukuympäristöä ja sosiaalista jakamista

Lukeva kunta -ohjelma

- toteutuu Lukutaito-ohjelman jakamien valtionavustusten tuella kunnissa ja kuntaverkostoissa eri puolilla Suomea.
- tarjoaa
 - työkaluja ja vinkkejä kunnan lukutaitotyön suunnitteluun ja eri toimijoiden yhteistyöhön,
 - lukutaitoaiheisia avoimia seminaareja
 - verkostotapaamisia kuntien lukutaitotyön koordinaattoreille.
- syksy 2024:
 - Lukutaidon kuntafoorumi 30.9.
 - AVI kouluttaa -yhteistyö kaikille lukutaitotyön rakenteita luoville toimijoille
 - Lukeva kunta -suunnittelutyökalu lukutaitotyön rakenteiden vahvistamiseen

#MELUEMME

Lukutaitotyö pohjaa Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030 (linkki)

I: Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita

II: Vahvistetaan monilukutaito-osaamista

III: Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa

Lukutaidon ja lukutaitotyön edistäminen on resursoitu ja kirjattu esim. kuntastrategiaan tai kulttuurikasvatussuunnitelmaan.

Lukutaitotyössä huomioidaan kaikki kansalaiset: lapset, nuoret ja aikuiset, eri kieliryhmät, erityistä lukutaitotukea tarvitsevat.

Lukutaitotyö yhdistetään olemassa oleviin rakenteisiin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Lukeminen ja lukutaitotyö tehdään näkyväksi. Otetaan käyttöön valtakunnalliset ja paikalliset kampanjat (esim. lukuviikko, lukuloma, mediataitoviikko).

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten yhteistyö kirjaston kanssa on suunnitelmallista. Yhteistyö on kirjattu varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.

Lukutaitotyö pohjaa Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030

**I: Luodaan ja vahvistetaan
lukutaitotyön rakenteita**

**II: Vahvistetaan
monilukutaito-osaamista**

**III: Innostetaan lukemaan ja
monipuolistetaan lukutaitoa**

Lukutaidon ja lukutaitotyön edistäminen on resursoitu ja kirjattu esim. kuntastrategiaan tai kulttuurikasvatussuunnitelmaan.

Lukutaitotyössä huomioidaan kaikki kansalaiset: lapset, nuoret ja aikuiset, eri kieliryhmät, erityistä lukutaitotukea tarvitsevat.

Lukutaitotyö yhdistetään olemassa oleviin rakenteisiin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Lukeminen ja lukutaitotyö tehdään näkyväksi. Otetaan käyttöön valtakunnalliset ja paikalliset kampanjat (esim. lukuviikko, lukuloma, mediataitoviikko).

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten yhteistyö kirjaston kanssa on suunnitelmallista. Yhteistyö on kirjattu varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.

Lukutaitotyö pohjaa Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030

I: Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita

II: Vahvistetaan monilukutaito-osaamista

III: Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa

Lukutaidon ja lukutaitotyön edistäminen on resursoitu ja kirjattu esim. kuntastrategiaan tai kulttuurikasvatussuunnitelmaan.

Lukutaitotyössä huomioidaan kaikki kansalaiset: lapset, nuoret ja aikuiset, eri kieliryhmät, erityistä lukutaitotukea tarvitsevat.

Lukutaitotyö yhdistetään olemassa oleviin rakenteisiin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Lukeminen ja lukutaitotyö tehdään näkyväksi. Otetaan käyttöön valtakunnalliset ja paikalliset kampanjat (esim. lukuviikko, lukuloma, mediataitoviikko).

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten yhteistyö kirjaston kanssa on suunnitelmallista. Yhteistyö on kirjattu varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.

Lukutaitotyö pohjaa Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030

**I: Luodaan ja vahvistetaan
lukutaitotyön rakenteita**

**II: Vahvistetaan
monilukutaito-osaamista**

**III: Innostetaan lukemaan ja
monipuolistetaan lukutaitoa**

Lukutaidon ja lukutaitotyön edistäminen on resursoitu ja kirjattu esim. kuntastrategiaan tai kulttuuri- kasvatussuunnitelmaan.

Lukutaitotyössä huomioidaan kaikki kansalaiset: lapset, nuoret ja aikuiset, eri kieliryhmät, erityistä lukutaitotukea tarvitsevat.

Lukutaitotyö yhdistetään olemassa oleviin rakenteisiin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Lukeminen ja lukutaitotyö tehdään näkyväksi. Otetaan käyttöön valtakunnalliset ja paikalliset kampanjat (esim. lukuviikko, lukuloma, mediataitoviikko).

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten yhteistyö kirjaston kanssa on suunnitelmallista. Yhteistyö on kirjattu varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.

Lukutaitotyö pohjaa Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030

I: Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita

II: Vahvistetaan monilukutaito-osaamista

III: Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa

Lukutaitotyössä huomioidaan kaikki kansalaiset: lapset, nuoret ja aikuiset, eri kieliryhmät, erityistä lukutaitotukea tarvitsevat.

Lukutaidon ja lukutaitotyön edistäminen on resursoitu ja kirjattu esim. kuntastrategiaan tai kulttuuri-kasvatussuunnitelmaan.

Lukutaitotyö yhdistetään olemassa oleviin rakenteisiin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Lukeminen ja lukutaitotyö tehdään näkyväksi. Otetaan käyttöön valtakunnalliset ja paikalliset kampanjat (esim. lukuviikko, lukuloma, mediataitoviikko).

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten yhteistyö kirjaston kanssa on suunnitelmallista. Yhteistyö on kirjattu varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.

Lukeva koulu -ohjelma

- tukee opettajia ja koko koulun henkilöstöä lukemiseen innostavan ja kielitietoisien toimintakulttuurin luomisessa.
- ei velvoita koulua, vaan tarjoaa tukea perusopetuksen opetussuunnitelman toteuttamiseen.
- tarjoaa
 - työkaluja koulun lukutaitotyön suunnitteluun ja seurantaan ([Lukeva koulu -suunnittelutyökalu](#))
 - lukutaitoaiheisia webinaareja, materiaaleja, tietoa ja työtapoja opettajille monilukutaidon vahvistamiseen.
- syksy 2024:
 - Lukeva koulu -aktivoiminen: *Koko koulu lukee!* (Julkaistaan ilmaiset materiaalitilaukset, AVI-koulutusaikataulu, yhteistyö Harrastamisen Suomen mallin kanssa)
 - Lukeva koulu -lukutaitotyön digitaalinen seurantatyökalu rehtoreille.

#MINÄLUEN

Lukeva varhaiskasvatus -ohjelma

- lisää tietoa lukutaidon valmiuksien kehittämisestä varhaiskasvatuksessa.
- tarjoaa
 - materiaaleja yhteistyöhön huoltajien ja kirjaston kanssa (mm. eteiskirjaston perustaminen),
 - työkaluja lukutaitotyön suunnitteluun ([Lukeva varhaiskasvatus -suunnittelutyökalu](#))
 - vinkkejä kirjojen pedagogiseen käyttöön varhaiskasvatuksessa.
- syksy 2024:
 - yhteisöllinen kirjapeli (julkaistaan Turun ja Helsingin kirjamesseilla sekä koulutuksissa)
 - AVI-koulutusyhteistyö
 - Lukeva varhaiskasvatus -lukutaitotyön digitaalinen seurantatyökalu yksiköiden johtajille

#LUEMINULLE

Toimintasuunnitelma 2024

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOIMINEN

TOIMENPITEIDEN KOHDISTAMINEN

TILANTEEN KARTOITTAMINEN

LUKUTAITOTYÖN TARVE

- Oppimistulokset
- Uudet lukutaidon haasteet
- Lisääntyneet avustushakemukset

- Strategian katvealueet
- Hyvät menetelmät
- Toiminnan suunnittelu

- Lukutaitoverkosto
- Ohjelmien sisällöt
- Valtionavustukset

- Tutkimushanke
- Osaohjelmien kattavuus (seurantatyökalu)
- Strategian eteneminen

Tarttumapintoja juuri nyt:

- ✓ Tilaa Lukutaito-ohjelman [uutiskirje](#).
- ✓ Tutustu [Kansalliseen lukutaitostrategiaan](#) ja erityisesti Lukeva kunta, Lukeva koulu ja Lukeva varhaiskasvatus -toimenpide-ehdotuksiin ja työkaluihin.
- ✓ Lisää kalenteriin Lukutaidon kuntafoorumi 30.9.2024.
- ✓ Seuraa viestintää:
 - ✓ AVI:n ja Lukutaito-ohjelman yhteistyökoulutus kaikille lukutaitotyön rakenteille julkaistaan alkusyksystä ja toteutetaan marraskuussa 2024.
 - ✓ Lukutaito-ohjelman valtionavustushaku julkaistaan alkusyksystä 2024.
 - ✓ Lukutaitotyön seurantatyökalut (NMI) kouluille ja varhaiskasvatukseen julkaistaan alkusyksystä 2024.

Lämmin kiitos!

Ota yhteyttä:

lotta-sofia.larosa@oph.fi

p. 029 533 1167

LinkedIn-profiili →

Lisää tietoa:

www.oph.fi/lukutaito-ohjelma